

Vastaanotto toiminnan asiakkaille maksettavat tuet

Vastaanottoraha

Vastaanottoraha on yksi vastaanottolain mukaisista vastaanottopalveluista, joilla turvataan kansainvälistä suojelua hakevan, tilapäistä suojelua saavan sekä vailla kotikuntaa olevan ihmiskaupan uhrin oikeus perustuslain 19 §:ssä tarkoitettuun välttämättömään toimeentuloon ja huolenpitoon. EU-tasolla vastaanottopalveluiden vähimmäisvaatimukset asettaa vastaanottodirektiivi (2013/33/EU). Vastaanottorahan määrä ei voi erota merkittävästi toimeentulotuen määrästä ja sen suuruus tulee olla riittävän korkea turvatakseen perustuslain mukaisesti ihmisarvoisen elämän edellytysten vähimmäistason.

Vastaanottolaissa säädetään vastaanottorahan ja käyttörahan suuruudesta euromääräisesti. Vastaanottorahaa hakevan ja hänen perheensä tulot ja varat otetaan huomioon vastaanottorahaa myönnettäessä toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997) säädetyllä tavalla.

Vastaanottolain mukaan vastaanotto- ja käyttörahan määrää tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään. Vastaanottoraha on siis kansaneläkeindeksiin sidottu etuus, joka tarkistetaan kunkin vuoden alusta sovittavan kansaneläkeindeksin pisteluvun mukaisesti.

Vastaanottorahan määrä on yksinasuvalle ja yksinhuoltajalle 348,50 euroa / kk vuonna 2023. Mikäli vastaanottokeskuksessa tarjotaan ateriat, on etuuden määrä 102,15 euro / kk / hlö (Taulukko 2). Vastaanottorahan suuruus asetettiin vuonna 2011 voimaan tulleessa vastaanottolaissa 70 prosenttiin toimeentulotuen perusosasta. Tällä hetkellä vastaanottorahan määrä on noin 60 prosenttia toimeentulotuen perusosasta.

Taulukko 2. Vastaanotto- ja käyttöraha 2023

Vastaanottoraha

	Ei tarjottuja aterioita / kk	Ateriat vastaanottokeskuksessa / kk
Yksinasuva ja yksinhuoltaja	348,50 euroa	102,15 euroa
Muut yli 18-vuotiaat	294,42 euroa	84,12 euroa
Perheensä kanssa asuva lapsi	222,32 euroa	66,10 euroa

Ilman huoltajaa olevan alaikäisen käyttöraha

	Täysi ylläpito alaikäisyksikössä / kk
Alle 16-vuotias	30,04 euroa
16–17-vuotias	54,08 euroa

Keinot vastaanottorahan alentamiseksi

- 1) Tukea annettaisiin pääosin hyödykkeinä. Tämä vaihtoehto tulisi nykymallia kalliimmaksi, lisääisi vastaanottokeskusten työtä ja olisi helpompaa mallissa, jossa kaikki hakijat asuisivat vastaanottokeskuksissa. Edellyttää vastaanottolain muutosta ja sitä olisi pohdittava myös perustuslain näkökulmasta. Vastaanottorahan tarkoituksena on myös edistää hakijoiden itsenäistä selviytymistä, ja siksi tuen antaminen pääosin hyödykkeinä passivoisi ihmisiä ja voisi vaikeuttaa sopeutumista vastaanotto-olosuhteisiin ja vaikuttaa mahdollisesti myöhemmin myös kotoutumiseen.
- 2) Selvitetään yhteiskunnan turvallisuuden näkökulmasta mahdollisuutta pilotoida ja tarvittaessa perustaa erillisiä paluu- ja palauttamiskeskuksia, johon kielteisen päätöksen saaneet henkilöt siirrettäisiin odottamaan palautusta, joka suoritetaan joko kansallisesti tai aina mahdollisuuksien mukaan Frontex-lennoin. Turvallisuusnäkökulmien lisäksi selvityksessä on otettava huomioon keskusten hyöty suhteessa palautusten tehokkuuteen, nykyjärjestelmän toimivuuteen sekä kustannuksiin. Palautuskeskuksissa tarjottaisiin samat palvelut kuin alkuvaiheen vastaanottokeskuksessa eli hakijoille maksettaisiin ruokapalvelukeskuksen mukaista alennettua vastaanottorahaa ja tarjottaisiin ateriat. Vastaanottopalvelujen saamisen edellytyksenä olisi vastaanottokeskuksessa asuminen. Tämän veloitteen asettaminen edellyttäisi vastaanottolain muutosta ja mahdollisesti uusien tilojen kilpailutusta.
- 3) Selvitetään mahdollisuutta asettaa eri maksukategorioita mm. tilapäistä suojelua saaville, turvapaikanhakijoille, kielteisten päätöksen saaneille ja paluuta odottaville hakijoille. Tämä edellyttää mm. pohjoismaisen vertailun tekemistä ja lainsäädännön muutostarpeiden arviointia selvitysten pohjalta.

Osastopäällikkö Minna Hulkkonen

Johtava asiantuntija Katja Kaukonen